

Türkiye’de Suç ve Sosyal Hizmet Alanındaki Araştırmalarda Paradigma Dönüşümü: Lisansüstü Tezlerin Sistemik İncelenmesi (1990-2023)

Paradigm Shift Among the Research on Crime and Social Work in Turkey: A Systematical Review of Postgraduate Theses (1990-2023)

Büşra Demir¹, Doç. Dr. Gonca Polat²

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Doktora Öğrencisi), busradurmus94@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1690-9123.

² Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, gonca.polat@ankara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8165-9768.

Öz

Sosyal hizmet disiplini çeşitli boyutlarıyla suçluluk, suç, suça sürüklenen çocuk, madde bağımlılığı gibi konularda araştırmalar yürüterek adalet mekanizması içerisinde önemli bir konumda bulunmaktadır. Son zamanlarda suç ve suçluluk alanında yapılan çalışmalarda pozitivist bilim paradigmasının nedenselliğe yönelik hâkim bakış açılarının eylemi anlama ve yorumlamaya doğru değişim gösterdiği, böylelikle bilimsel metodoloji olarak nitel ve karma yöntemlerin kullanımının yaygınlaştığı görülmüştür. Bu araştırma ile Türkiye’de 1990-2023 yılları arasında sosyal hizmet alanında suç konusunu içeren yüksek lisans ve doktora tezleri sistematik olarak incelenerek tezlerdeki metodolojik dönüşümün ortaya konması amaçlanmıştır. Bu kapsamda tezlerin yıllara göre dağılımı, ele aldığı konular, tercih edilen araştırma yöntemleri ve epistemolojik yönelimleri incelenmiştir. Çalışmada, YÖK tez veri tabanı kullanılarak 1990-2023 yılları aralığında sosyal hizmet alanında suç konusunu içeren toplam 47 lisansüstü tez taranmıştır. Tezlerin 32’si yüksek lisans 15’i doktora tezidir. Sosyal Hizmet alanında suç konusunu içeren tezlerin 2016 yılından sonra artış gösterdiği, tezlerin çoğunluğunun nitel araştırma yöntemiyle yazıldığı, nitel araştırma yönteminin en çok suça sürüklenmiş çocuk konusunu ele alan tezlerde kullanıldığı görülmüştür. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmaların veri toplama araçları açısından çeşitli olmadığı, en çok derinlemesine görüşme tekniği ile veri toplandığı belirlenmiştir. Yapılan tarama çalışmasıyla sosyal hizmette suç konusunu içeren tezlerdeki mevcut durum ve gelecek çalışmalara katkı sunabilecek öneriler kanıta dayalı olarak ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal hizmet epistemolojisi, suç ve sosyal hizmet, lisansüstü tezler, sistematik derleme.

Abstract

Social work discipline has an important position in the justice mechanism by conducting research on issues such as delinquency, crime, juvenile delinquency and substance abuse with its various dimensions. In recent studies in the field of crime and delinquency, it has been seen that the dominant perspectives of the positivist science paradigm on causality have changed towards

¹ İletişim kurulacak yazar: Büşra Demir

Araştırma Makalesi
Research Article

Makale Atfı: Demir, B. ve Polat, G. (2023). Türkiye’de Suç ve Sosyal Hizmet Alanındaki Araştırmalarda Paradigma Dönüşümü: Lisansüstü Tezlerin Sistemik İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 7(2), 78-93.

DOI: 10.55109/tushad.1327259

Alındı 20.07.2023
Kabul Edildi 26.12.2023
Yayınlandı 31.12.2023

Telif hakkı: © 2021 yazarlar tarafından. Lisans Sahibi Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Rize, Türkiye.

Bu makale, Creative Commons Attribution (CC BY) lisansının (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makedir.

understanding and interpreting action, thus the use of qualitative and mixed methods as scientific methodology has become widespread. This research aims to reveal the methodological transformation in theses by systematically examining master's and doctoral theses covering the subject of crime in the field of social work in Turkey between 1990 and 2023. In this regard, the distribution of the theses by years, the scope of the theses, preferred research methodologies and epistemological orientations were examined. In this study, a total of 47 postgraduate theses covering the subject of crime in the field of social work between the years 1990-2023 were reviewed using the YÖK thesis database. 32 of the theses are master's and 15 of them are doctoral theses. It has been observed that the theses covering the subject of crime in the field of Social Work have increased after 2016, the majority of theses were written with a qualitative method, the majority of theses were written with the qualitative research method, and the qualitative research method was mostly used in theses dealing with the subject of juvenile delinquency. It has been determined that the studies in which qualitative methods are used are not diverse in terms of data collection tools, and data is collected mostly with in-depth interview technique. With the scanning study, the current situation in theses covering the subject of crime in the field of social work and suggestions that can contribute to future studies have been put forward based on evidence.

Key words: Social work epistemology, crime and social work, postgraduate theses, systematic review.

1. Giriş

Bilimsel araştırmaların bir sosyal soruna ilişkin ürettiği bilginin genellenebilirliği, kapsayıcı politikaların oluşturulmasında önemliyken, incelenen konuya ilişkin derinlikli bilgiler sunması alanda çalışan profesyonellere soruna yönelik müdahalelerde önemli ipuçları vermektedir. Bu nedenle kullanılan bilimsel araştırma yöntemi ve üretilen bilginin niteliği, mikro, mezzo, makro düzeydeki çalışmalara etki etmesi yönüyle önem arz etmektedir. Son yıllarda suç ve suçluluk alanında yapılan çalışmalarda pozitivist bilim paradigmasının nedenselliğe yönelik hâkim bakış açılarının eylemi anlama ve yorumlamaya doğru değişim gösterdiği bilinmektedir (Copes, Tewksbury & Sandberg, 2015). Pozitivist paradigmanın nedensel ilişkileri temel alan bakışı doğrultusunda suçun nedenleri inceleyen araştırmalar, eğitim, sosyal hizmetler gibi farklı alanlarda koruyucu-önleyici politikaların oluşmasında önemli bir bilgi kaynağı olarak görülmektedir. Pozitivist paradigmanın genelleştirme eğilimi, suçla ilgili sosyal politikaların oluşmasına olumlu katkı sağlarken, kimi zaman suça neden olan sosyal sorunların ardındaki karmaşık sosyal ve politik boyutlarının göz ardı edilmesinde bir araç haline gelme riskini taşımaktadır. Ayrıca pozitivist paradigma, araştırma sürecinde değerlerden uzak ve determinist bir tutumu savunmaktadır. Sosyal hizmet epistemolojisi açısından değerden bağımsız bilime yönelik tartişmaların ve araştırmacının nesnel konumunun vurgulandığı görülmektedir (Imre, 1984). Sosyal bilimlerin gerçeğliğe ilişkin algısının doğa bilimlerinden bir kopuğu da beraberinde getirmesi, araştırma paradigmasında değişimi de gerekli kılmıştır. Önceleri pozitivist paradigma ile bilgi üretimi hakimken zaman içerisinde yorumsamacı ve eleştirel paradigmalardan kullanımlarına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir (Thyer, 2012; Shek, Tang & Hang, 2005).

Suç olgusuyla ilgili çalışmalara bakıldığında da suçun içeriden bakışla değerlendirildiği, suça neden olan toplumsal baskı ve etmenlere değinilen yorumsamacı ve eleştirel paradigmanın hâkim olduğu metodolojilerin daha çok kullanılmaya başlandığı görülmüştür (Noaks ve Wincup, 2004: 11-16). Bu paradigma dönüşümünün sosyal hizmet alanında suç ile ilgili çalışmalarda da gözlenip gözlenmediği ise görece muğlaktır. Bu araştırmada, Türkiye’de suç ve sosyal hizmet alanında bilgi üretiminde önemli bir yere sahip olan lisansüstü tezler, bu alandaki hâkim paradigmanın tanımlanması ve paradigmatik dönüşüm/değişim varsa bunun anlaşılması amacıyla sistematik olarak incelenmiştir.

2. Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

2.1. Suç Araştırmalarında Epistemoloji ve Bilimsel Araştırma Metodolojilerindeki Dönüşüm

Çeşitli bilim dalları ve metodolojide olduğu gibi suç araştırmalarının da gelişiminde farklı epistemolojik yaklaşımlar etkili olmuştur. Pozitivist paradigma ve yorumsamacı paradigma çerçevesinde ele alınan sosyal inşa, fenomenolojik ve eleştirel yaklaşımlar bunlardan bazılarıdır.

Pozitivist paradigma, araştırılan durumun araştırmacıdan tamamen bağımsız olduğunu ileterek bilime ilişkin değerlerden uzak ve determinist bir tutumu savunmaktadır. Pozitivist paradigma sosyal bilimlerdeki etkisi birey ya da grup davranışlarının nedenlerini açıklamaya çalışmak şeklinde olmuştur. Pozitivist paradigma etkisiyle önceleri suçun kaynağını bireyde arayan bireysel ve psikolojik teorilerin üretildiği görülmektedir. Ardından yine pozitivism etkisiyle sosyal çevrenin suça neden olduğunu öne süren sosyolojik görüşler üretilmiştir. Bu felsefi bakış suç araştırmalarını metodolojik açıdan etkilemiştir (Dolu, 2012: 56).

Sosyal inşa yaklaşımına göre bir eylemin gerçeğliği ona yüklenen anlamla ilişkilidir. Sosyal inşa perspektifine göre suçun nedeni, insanlığın bazı eylemleri suç olarak tanımlaması ve bu tanımlamaları bazı durumlarda bir damga gibi kullanmasıdır. Metodolojik olarak sosyal inşa yaklaşımı nitel araştırma yöntemleri ile ilişki halindedir. Suç araştırmalarında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan

çalışmalarda amaç suçun nedenlerini determinist bir tutumla ortaya çıkarmak değildir. Sosyal inşa yaklaşımına göre nedensel bakış açısı, suçun değerlendirilmesinde damgalayıcı olabilmektedir. Nedensellik merkezi olduğunda, aynı davranışta bulunan bir kişi suçlu damgası yerken diğerinin eylemden hiçbir zarar görmediği durumlar olabilmektedir. Bu nedenle suç, sosyal inşa sürecinde gerçekleşen bir olay olarak yorumlanmaktadır. Suçun nedenlerinin objektif görülmeyip kişisel ve topluluğa özgü olarak anlaşılmaya çalışılmasının gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Suçun açıklanması ve önlenmesinde suçun makro düzeydeki söylemleri, mikro düzeydeki yorumlayıcı kimliği ve sosyal etkileşim boyutu etkilidir. Bu kapsamda sosyal inşa yaklaşımı ile yürütülen nitel araştırmalarda suça yönelik ötekileştirme, suça ilişkin öznel deneyim, suç korkusu konularını içeren çalışmalar yapılmakta ve suçu önleyici stratejiler geliştirilmeye çalışılmaktadır (Dolu, 2012:56; Lindren, 2005).

Öte yandan fenomenolojik yaklaşım bireylerin düşünme tarzı, algıları ve deneyimleri üzerine odaklanmaktadır. Nitel araştırma yöntemini gerektiren fenomenolojik yaklaşım, suça konu eylemin ne anlam ifade ettiğini, suç türlerine ait algı ve deneyimleri, suç olgusuna dair yaşanan duyguları anlaşılır kılma amacındadır (Dolu, 2012:58).

Son olarak eleştirel yaklaşım ise radikal bir bakış açısı sunarak, suç çalışmalarının ampirik yöntemlerle nedenselliğe ilişkin bilgi üretmesinin yetersiz olduğunu, suçun sosyo-kültürel bir gerçekliği olduğunu, kişilerin ait oldukları kültür etkisiyle suç davranışında bulunabildiklerini (kültürel suç teorileri) öne sürmektedir. Eleştirel yaklaşım ile suça etki eden sosyal adaletsizlikler, sosyal yapı ve ilişkiler incelenmektedir. Nicel ve nitel araştırmalar bu felsefi yaklaşıma dayanabilmektedir. Suç araştırmalarında eleştirel yaklaşımın kullanılması ile görmezden gelinen kadın suçluluğu, cinsel yönelim, homofobi ve nefret suçlarını anlamlandırmaya yönelik çalışmalar, feminist kriminoloji çalışmaları görünür kılınmıştır. Eleştirel yaklaşım, araştırma metodolojisine tahakküm kuran pozitivizmi de eleştirmektedir (Chesney-Lind ve Lopeze, 2021; Dolu, 2012: 58; Groves ve Sampson, 2014).

Gelişen kuram ve yaklaşımlar ışığında uzun yıllar insanların “neden” suç işlediği araştırılmıştır. Bu doğrultuda pozitivist düşünce okulu bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak suçu biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarıyla açıklamaya ve nedensellik ilişkisini kurmaya çalışmıştır. Suç olgusunu pozitivist paradigmanın temel varsayımları üzerinden açıklamaya çalışmıştır. Böylelikle pozitivist bilim anlayışı suç biliminin bir disiplin haline gelmesine katkı sunmuştur (Pak, 2017; Gökulu, 2019).

Akademik bir disiplin olarak ceza adaleti hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmışır. Ancak nicel araştırma yönteminin ceza adaleti çalışmalarında daha yaygın olarak kullanıldığı görülmüştür. Ceza adaleti araştırmalarında popüler eğilim, büyük veri kümelerine erişim elde etmek ve veri toplama konusu olan herhangi bir insanla etkileşime girmeden karmaşık istatistiksel analizler yapmaktır. Pozitivizmin damgasını vurduğu nicel metodoloji suç araştırmalarını da şekillendirmiştir. 1820'lerin başlarında Fransız ve Belçikalı araştırmacıların ulusal suç istatistiklerini yayınlamalarıyla birlikte suçun nedenleri, meydana gelme sıklığı ve koşulları, suçların birey veya toplumdaki patolojiden kaynaklandığı gibi sonuçlar nicel araştırma yöntemleri kullanılarak ortaya konmuş; suç olgusunun nicel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmalar etkisiyle öngörülebilir ve düzenli kalıpları olduğu öne sürülmüş; suçu önleme programlarının geliştirilmesinde nicel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmalara başvurulmuştur. 1960'lardan itibaren suç biliminde nicel araştırma yöntemi ve pozitivist gelenek istatistiksel ilişkiyi nedenselliğe çevirmenin şüpheli olduğu yönüyle eleştirilmiştir (Noaks ve Wincup, 2004: s.5-6; Dolu, 2012: s. 56). Literatüre bakıldığında suç araştırmalarında suç ve suçluların genel özelliklerini içeren istatistiksel analizlerin kullanıldığı çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerine; suçlular hakkında örnek olay, saha araştırmaları gibi incelemelerde nitel araştırma yöntemlerinin kullanımına başvurulduğu görülmektedir (Dolu, 2012: 61).

Ceza adaletindeki nitel araştırma yöntemleri antropologların ve sosyologların çalışmalarında da kullanılmıştır. Suç biliminde nitel araştırma yöntemleri Şikago Okulu çalışmalarıyla gelişim göstermiştir. Bu ekol, sosyal düzensizlik teorisi ile şehirdeki düzensizlik ve suç kalıplarına yönelik ekolojik modeli geliştirmiştir. 1930lu yıllarda ABD’de sanayileşme sürecinde kentlerdeki dışlanmış gruplarla çalışılırken katılımcı gözlem, yaşam öyküleri, belgelerden yararlanan etnografik teknikler kullanılmıştır. Ayrıca nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmalarda suç ve sapma sosyal etkileşimlerin bir ürünü olarak değerlendirilmiştir (Noaks ve Wincup, 2004: 6-7).

Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanımına yönelik tartışmalar devam etmekle birlikte nicel araştırma yöntemini benimseyen pozitivist araştırmalar ve araştırmacılar, nitel araştırma yönteminin değerine şüpheyle bakabilmekte ve bu alandaki araştırmalarda başat bir rol üstlenebilmektedirler (Tartaro, 2021: 4-8). Suçla ilgili yapılan sistematik derleme çalışmaları buna ilişkin bir kanıt oluşturmaktadır. 1989 yılında Amerika’da 13 üniversitenin ceza adaleti alanında doktora programı eğitim içeriği incelendiğinde doktora derslerindeki nicel araştırma yöntemlerinin 16 programda zorunlu olduğunu, yalnızca bir programda nitel araştırma yöntemleri dersinin zorunlu olduğu; genel düzeyde bakıldığında nicel ve nitel yöntemleri içeren derslerin 28’e 1 oranda olduğu göstermiş nicel yöntemin eğitimde baskın olduğunu ortaya koymuştur (Dicristina, 1997). 1998-2002 yılları arasında en çok atıf alan Amerikan suç bilimi ve ceza adaleti dergilerindeki yayınların %73,1’inin nicel araştırma yöntemlerini kullandığı görülmüştür (Tewksbury, DeMichele & Miller, 2005). 2013 ve 2021 yılları arasına bakıldığında benzer tablonun devam ettiği yayınların pozitivist araştırma metodolojisi ağırlıklı olduğu, en çok atıf alan Criminology’deki makalelerin %89’dan fazlasının ve Justice Quarterly’deki makalelerin %82,9’unun nicel araştırmaları kullandığı görülmüştür (Chesney-Lind ve Lopez, 2021).

Suç araştırmalarında nicel araştırma yöntemlerinin tahakkümü devam etse de nitel araştırma yöntemlerinin kullanımına ihtiyaç duyulmakta ve bu yönde çalışmaların yapılması teşvik edilmektedir (Copes vd, 2015). Suç biliminde “karanlık suç figürünü” araştırmak için bir araç sağlaması; nicel araştırma yöntemini tamamlayıcı olması, suç kontrol politikalarının gelişimine yardımcı olması yönüyle suç araştırmalarında nitel araştırma yöntemleri kullanılması önerilmektedir (Noaks ve Wincup, 2004: 11-16). Suç ve adalet çalışmaları araştırmacıları on yıllardır “nicelik/nitelik” ikilisini tartışıyor olsalar da son zamanlarda diğer alanlarda olduğu gibi bir paradigma dönüşümü sürecine girilmiş suçluların ve mağdurların derinlemesine anlaşılmasına yol açan alternatif bir yol olarak nitel araştırma yöntemleri kullanılmaya başlanmıştır (Brent ve Kraska, 2015: 22-23).

2.2. Sosyal Hizmet Epistemolojisi ve Suç

Bilgi teorisi ile ilgilenen felsefe dalı olan epistemoloji, insan doğası hakkında neyin bilinebileceği sorularına bütünsel olarak dahil olmaktadır. Sosyal hizmette bilgi kelimesi önceleri ampirik bilim yoluyla bilinebilecek olanla sınırlandırılma eğiliminde olmuştur. Sosyal hizmet, uzun süre pozitivist ve ampirik analitik modele dayanmıştır. Imre, pozitivist modelin egemenliğini, "sosyal hizmetin zamanının kültürüne gömülü oluşunun" bir sonucu olarak değerlendirmiş ve mesleğin daha "bilimsel" hale gelerek statü kazanma çabasının devam etmesiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir (Imre, 1984; Dean & Fenby, 1989). Austin, ampirik sosyal hizmetin Flexner’in kriterleri doğrultusunda ilerlediği, nicel yöntemle yapılan araştırmalardan elde edilen bilgilerin uygulamada kullanıldığını belirtmiştir (Austin, 1983). Sosyal hizmette yalnızca mantıksal ampirist bilim görüşünün benimsenmesi, araştırmacıların birçok önemli sorunu incelemesini, değerli verileri kullanmasını ve tüm karmaşıklıklarıyla sosyal etkileşimleri araştırmasını yasaklama gibi ciddi sonuçlara neden olmuştur (Heineman, 1981). Sosyal hizmet epistemolojisine göre insan yaşamında ampirik kanıtlar önemlidir, ancak önemli olan tek şey bu değildir. Özünde insanla ilgili bir meslek, insan olan her şeyi kapsayabilecek ve insan olmanın anlamına odaklanan bir bilme felsefesini gerektirir (Imre, 1984). Bu ihtiyaçla birlikte 1960’ların sonlarında sosyal bilimlerde ve sosyal hizmette pozitivistin önceliği sorgulanmaya başlamıştır. Varoluşçu yaklaşımlar

aracılığıyla bilgiye anlam aracılığıyla ulaşılabileceği ortaya konmuştur. Yorumsamacı paradigmların temeli olan bu bakış açısıyla sosyal hizmet uzmanları, müracaatçılarla acı çekmenin anlamını keşfetmek, şimdi ve burada olmak, çeşitliliğin farkına varmak konularında çalışmaktadır (Dean & Fenby, 1989). Bu yaklaşım, insan işlevsizliklerinde etkili olan yabancılaşmanın anlamlandırılması, bireyin çevresiyle sağlıklı ilişkiler inşa edebilmesinde varoluşçu sosyal hizmetin araç olarak kullanılabilmesi söylenmektedir. Sosyal hizmette suç alanında çocuk istismarı, madde bağımlılığında sağaltım, aile tedavisi konularında da bu paradigma ile çalışmalar yapılmıştır (Çelik, 2018). Bu çalışmalar, sosyal hizmette suç alanında yapılan bilimsel araştırmalarda hâkim paradigmların değişmeye başladığına yönelik ipuçları vermektedir. 20. yy başlarında suçla ilgili yapılan çalışmalarda bireyi suçlayıcı, suçun tüm sorumluluğunu bireye yükleyen pozitivist bakışın hâkim olduğu klasik yaklaşım yaygındı. Ancak bu görüş zamanla bireyin davranışlarında çevresiyle kurduğu ilişkilerin de dikkate alınması gerektiğine dönüşmüştür. Bireyin suça konu olan eylemlerinin çevresiyle ilişkileri bağlamında değerlendirilmesi gerektiği anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır. Suç alanında sosyal hizmet uzmanlarına duyulan ihtiyaç da bu dönemde görünür olmuştur (Gökçearsan Çiftçi, bt.)

2.3. Sosyal Hizmette Suç Araştırmalarının Metodolojik Yönden İncelenmesi: Lisansüstü Tezlerde Mevcut Durumun İncelenmesi

Suç işleyen ve suçtan etkilenen kişi ve topluluklar hassas gruplar olmaları yönüyle sosyal hizmetin kapsamı içerisindedir. Sosyal hizmet uzmanları suçun nedenleri, suça ve suçlu bireylere yönelik algılar, madde bağımlılığı, istismar, kadın, çocuk, yetişkin ve yaşlı suçluluğu gibi konularda bilimsel araştırmalar yürütmektedir. Bu araştırmalarda nitel, nicel ve karma araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Bu alanda nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalarda suçla ilişkili olgular incelenmiştir.

Nicel araştırma yöntemi suç dışındaki diğer alanlarda da olduğu gibi sosyal hizmette yürütülen suç araştırmalarında da oldukça yaygın olarak başvurulan yöntemlerden biri olmuştur. Ancak zamanla suça konu olan müracaatçı kitlelerine dair yeterli bilgi olmaması, sorun ve ihtiyaçlarının anlaşılabilmesi adına gerçeklikleri açıklayabilecek deneyimlere ihtiyaç duyulmuştur. Benzer şekilde adli sosyal hizmetin çalışma alanlarından olan madde bağımlılığı, intihar ve kendine zarar verme olguları, mahkûmiyet, şiddet döngüsü gibi konular toplum tarafından damgalanmış ve tabu konular olarak değerlendirilmiştir. Bu konuların anlaşılabilmesi adına "içeriden" bir bakışa ihtiyaç duyulmuştur. Deneyim, anlama, derinlemesine analiz etme gereksinimi sosyal hizmette suçla ilgili araştırmalarda nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmasına zemin oluşturmuştur (Gökçearsan Çiftçi, bt.). Bu çalışmada Türkiye'de suçu konu edinen sosyal hizmet araştırmalarındaki paradigmlar ve paradigmatik dönüşüm süreçleri incelenmiştir.

3. Yöntem

3.1. Araştırma Sorusu

Sosyal hizmet disiplininde yapılan çalışmaların epistemolojik temelleri incelendiğinde pozitivist paradigmadan yorumsamacı ve eleştirel paradigmaya doğru bir dönüşüm olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında Türkiye'de suç ve sosyal hizmet alanında gerçekleştirilen lisansüstü çalışmalarda hâkim paradigmanın ne olduğu ve paradigmatik dönüşüm/değişim olup olmadığı lisansüstü tezlerin sistematik olarak incelenmesi ile yanıtlanmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı 1990- 2023 yılları arasında Türkiye'de sosyal hizmet alanında suç ve dinamiklerini anlamaya yönelik yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sistematik olarak incelenmesidir. Bu

inceleme ile sosyal hizmet alanında suçla ilgili yazılan tezlerdeki metodolojik dönüşümün ortaya konması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın alt amaçları doğrultusunda sosyal hizmet alanında suçla ilgili yazılan lisansüstü tezlerin

1. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Konuları nelerdir?
3. Kullanılan araştırma türleri nelerdir?
4. Veri toplama yöntemleri nelerdir?
5. Yazıldıkları üniversitelere göre dağılımları nasıldır?
6. Epistemolojik yönelimi nasıldır?

3.3. Araştırmanın Modeli

Araştırma doküman analizine dayalı, tepkisiz bir araştırma olarak tasarlanmıştır (Neuman, 2006, s.463). Araştırma kapsamında, Türkiye’de suç konu edinen sosyal hizmet yüksek lisans ve doktora tezleri araştırma sorularını yanıtlamak üzere sistematik olarak taranmış ve içerik analizi yapılmıştır. Bu sistematik tarama PRISMA yönergeleri referans alınarak gerçekleştirilmiştir. PRISMA, sistematik taramanın şeffaf biçimde gerçekleşmesine ve raporlanmasına yönelik standartları belirten kanıta dayalı bir protokoldür (Moher vd., 2009; D. Harris vd, 2014). Bu çalışmada veriler PRISMA akış şemasına göre taranmış ve sunulmuştur.

3.4. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde Sosyal Hizmet/ Sosyal Hizmetler Anabilim Dalında 1990- 2023 yılları arasında suçla ilgili yazılan tüm yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. 2023 yılının tamamlanmamış olması gerekçesiyle çalışmaya 2023 yılının ilk altı ayında yayınlanan tezler dahil edilmiştir. Bu kapsamda toplam 47 teze ulaşılmıştır. Sosyal Hizmet alanında lisansüstü eğitim ilk kez Hacettepe Üniversitesine bağlı olarak kurulan Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünde verilmeye başlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi bünyesinde ilk yüksek lisans ve doktora programı 1983 yılında başlamıştır (Karataş ve Erkan, 2005). YÖK Ulusal Tez Merkezinde bu tarih itibarıyla yayımlanan tezler sistematik olarak incelenmiştir. Sosyal hizmette suç alanında yayımlanan ilk tezin 1990 yılında yazıldığı görülmüştür. Bu nedenle tarama bu tarih ve sonrasını kapsamıştır.

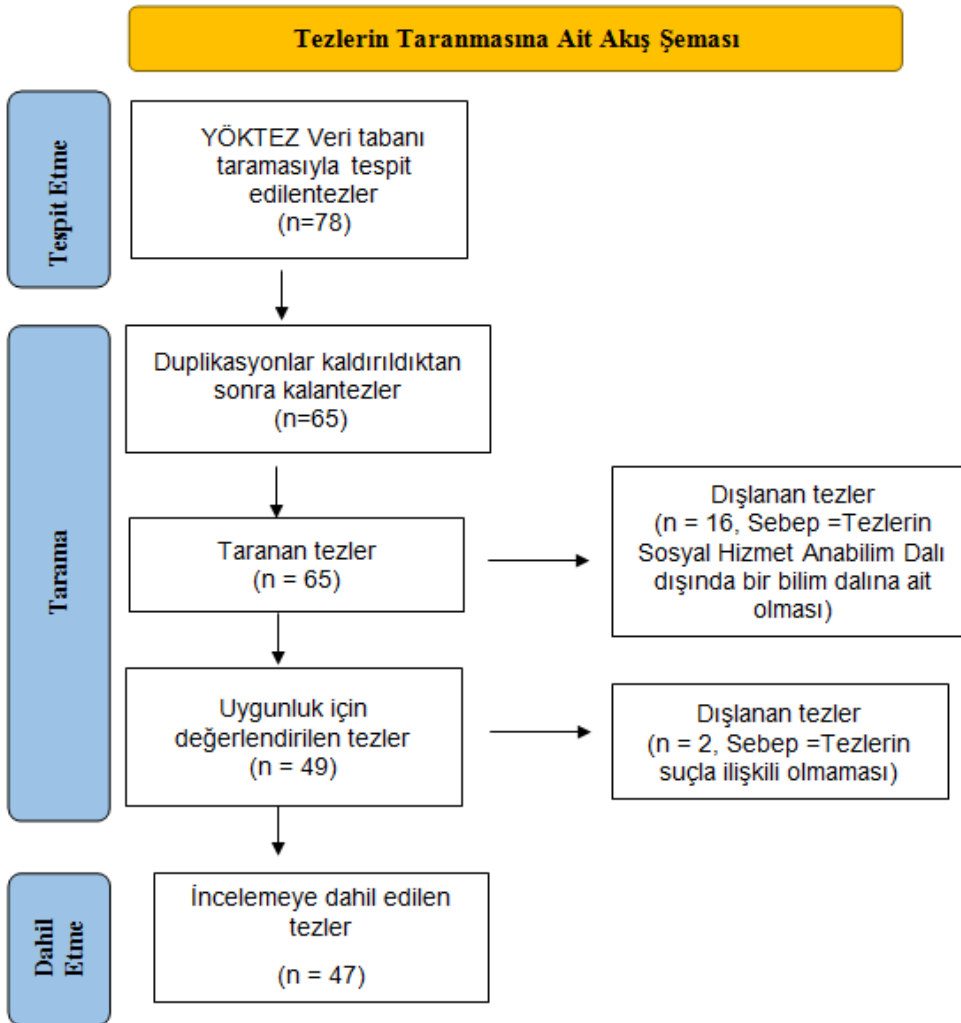
3.5. Veri Toplama Süreci ve Aracı

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı “gelişmiş tarama” arama seçeneği kullanılmıştır. “Suç” ve “Sosyal Hizmet” kelimeleri 1990-2023 tarih aralığındaki tüm tezlerde aranmıştır. Bu filtrelere uyan 48 tezden 16’sı sosyal hizmet dışında bir disipline ait olması (sosyoloji, ekonomi, kamu yönetimi, adli bilimler gibi), 2 tanesi ise sosyal hizmet alanından olması ancak suçla ilişkili olmaması gerekçesiyle çalışma dışı bırakılmıştır. Bu arama seçeneği ile toplam 30 tez incelemeye dahil edilmiştir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı “detaylı tarama” arama seçeneği kullanılmıştır. 1990-2023 yılları arasında Türkiye’deki Sosyal Hizmet Anabilim Dalında yazılan tüm lisansüstü tezler aranmıştır. Çıkan sonuçlar tez adında “suç” kelimesini içermesine göre filtrelenmiştir. Bu filtrelere uyan 28 teze ulaşılmıştır. Tezlerin 12 tanesi birinci arama filtresi sonucu çıkan tezler ile aynı olması nedeniyle elenmiş; 16 tez incelemeye dahil edilmiştir. Benzer filtreleme Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı için de uygulanmıştır. Bu

filtrelere uyan 2 teze ulaşılmıştır. Tezlerin 1 tanesi birinci arama filtresi sonucu çıkan tezler ile aynı olması nedeniyle elenmiş; 1 tez incelemeye dahil edilmiştir. Aktarılan filtrelemeler sonucunda toplamda 47 lisansüstü tez incelemeye dahil edilmiştir.

Nicel içerik analizi yapılan bu çalışmada öncelikle tezlerin elektronik versiyonları bir araya getirilmiştir. Tezler sistematik incelenebilmesi için "Tez Tarama Formu" oluşturulmuştur. Tezlerin yılı, konusu, okul, eğitim düzeyi, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, epistemolojik yönelimi kategorileri oluşturulmuştur. Tezlerin PRISMA akış şemasına göre sınıflandırılmasına Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1. PRISMA Protokolü doğrultusunda hazırlanan tez akış şeması

4. Bulgular ve Yorum

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı verilerine göre sosyal hizmet alanında suçla ilgili 32 yüksek lisans 15 doktora tezi yazılmıştır. Doktora tezlerinin sayıca az olmasında, doktora eğitimi veren okul ve eğitimini

tamamlayan öğrenci sayısının yüksek lisansa göre az olması etkili olabilmektedir. Tamamlanan tezlerde nicel, nitel, karma araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Tablo 1'de lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı.

Üniversite	Yüksek Lisans				Doktora			
	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor
Uşak Üniversitesi		1						
Yalova Üniversitesi	1			3		1		
İstanbul Aydın Üniversitesi	1							
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1							
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1							
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi					2			
İstanbul Üniversitesi		3						
Selçuk Üniversitesi		2			2			
Hacettepe Üniversitesi	4	3			3	1	4	
Ankara Üniversitesi	1	1			1			
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	2					1		
Üsküdar Üniversitesi	1	2						
Sakarya Üniversitesi	1	1	1					
Başkent Üniversitesi	1							
Sağlık Bilimleri Üniversitesi	1							
Toplam (n)	15	13	1	3	8	3	4	

Tablo 1 incelendiğinde tezlerin sayıca çoğunluğunun Hacettepe Üniversitesi'nden yayınlanmasının bu üniversitenin sosyal hizmet alanında en köklü kurum olması ile açıklanabilir. Lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Suç ve Sosyal Hizmet alanındaki lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı.

Yöntem	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam (n)
Nicel Yöntem	13	3	16
Nitel Yöntem	15	8	23
Karma Yöntem	1	4	5
Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor	3	-	3
Toplam (n)	32	15	47

Yüksek lisans tezlerine yönelik yapılan incelemede tezlerde nicel araştırma yöntemlerinin (%34) nitel araştırma yöntemlerine göre daha az kullanıldığı (%48,9) görülmüştür. Madde bağımlılığı, çocuklarda suçta sürüklenme, mahkûmiyet, şiddet döngüsü gibi olguların derinlemesine ve “içeriden” bir bakışla incelenme ihtiyacının yüksek lisans tezlerinde nitel araştırma yönteminin kullanılmasında etkili olduğu düşünülmektedir. 2007-2016 yılları aralığında sosyal hizmet alanında yayınlanan tüm yüksek lisans tezleri incelendiğinde tezlerin %16,9’unda nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bilinmektedir (Zengin ve Çalış, 2017). Bununla paralel bir şekilde sosyal hizmet alanında suçla ilgili konularda nitel araştırma yönteminin son yıllarda daha fazla tercih edildiği, araştırma paradigmasında yorumsamacı paradigmaya eğilim olduğu söylenebilmektedir. Suçla ilgili sosyal hizmet alanında yayınlanan yüksek lisans tezlerinin %9,4’ünün ampirik bir araştırmaya dayanmadığı görülmüştür. Araştırma metodolojisinin zayıf olduğu tezler üretilmesinde sosyal hizmet epistemolojisine dair dersin olmaması, bilimsel araştırma dersinin yüksek lisans programında yetersiz krediye sahip olmasının etkili olabileceği düşünülmüştür.

Doktora tezlerine yönelik yapılan incelemede de nitel araştırma yönteminin baskın olarak tercih edildiği (%53,3) görülmüştür. Bilim felsefesine uygun araştırma yöntemleri, yorumsamacı ve eleştirel paradigma gibi güncel paradigma bilgisinin daha çok doktora düzeyinde müfredatta yer alması, nitel araştırma yöntemlerinin tercih edilmesinde etkili olabilecek bir unsurdur. Ayrıca yeterince bilgi olmayan hassas alanlarda bilgi üretme çabasının da nitel araştırma yöntemlerinin baskın olarak kullanılmasıyla ilişkili olabileceği söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin nitel, nicel, karma gibi hangi araştırma yöntemi kullanılarak yazıldığı paylaşılmıştır. Ancak sosyal hizmet ve suç epistemolojisine dair bilginin çoğunluğunda yer almadığı görülmüştür. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı ve yöntemin belirtilmediği lisansüstü tezlerin yalnızca bir tanesinde pozitivist yaklaşımın kullanılma gerekçesine, hangi teoriye dayandırıldığına, nedensellik bağlantısı kurulmasının önemi ve gerekçesine yer verilmiştir. Nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı araştırmaların %64,3’ünde epistemolojiye dair bilgiler yer almıştır. Bu tezlerin %38,9’unda fenomenolojik yaklaşım kullanılarak küçük örneklerle derinlemesine çalışmanın gerekçesi, araştırmacının konumu gibi hususlara yer verilmiştir. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmaların %60’ı pragmatist paradigmaya dayandırılmıştır. Eleştirel yaklaşımın kullanıldığı tezlerin ise çoğunlukla kadın suçluluğu alanında yazıldığı, tezlerde feminist kriminolojinin hâkim olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Suç ve Sosyal Hizmet alanındaki lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı.

Yıl	Yüksek Lisans				Doktora			
	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor
2023	1	-	-	-	-	-	-	-
2022	2	-	-	-	2	-	-	-
2021	3	-	-	1	-	-	-	-
2020	-	-	-	-	2	-	-	-
2019	3	4	1	1	1	1	-	-
2018	2	4	-	-	-	1	-	-
2017	-	2	-	1	1	-	-	-
2016	2	-	-	-	1	1	-	-
2015-2011	-	2	-	-	-	-	1	-
2010-2006	1	2	-	-	-	-	1	-
2005-2001	-	-	-	-	-	-	2	-
2000-1991	-	-	-	-	-	-	-	-
1990	-	-	-	-	1	-	-	-

Tablo 3'te taranan çalışmalar incelendiğinde suçla ilgili tezlerde nitel araştırma yönteminin kullanımının 2016 yılından itibaren artış göstermeye başladığı, en yaygın olarak 2019 yılında kullanıldığı görülmektedir. 2020 yılında yüksek lisans tezlerinde suç alanında tamamlanmış yüksek lisans tezi olmadığı görülmektedir. 2020 yılında Covid 19 pandemisi etkisiyle sağlık tedbirleri kapsamında eğitim faaliyetleri ve bilimsel araştırma izinleri sınırlandırmıştır. Suç araştırmalarının yürütüldüğü ceza infaz kurumları, denetimli serbestlik müdürlükleri gibi kurumlarda sağlık tedbirleri kapsamında sosyal izolasyonlar uygulanmıştır. Bu nedenle araştırmacılar için izinler durdurulmuştur. Bu gerekçelerin 2020 yılında suç alanında yüksek lisans tezi olmamasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Normalleşme süreciyle birlikte bu sayı artış göstermeye başlamıştır.

Tablo 4. Suç ve Sosyal Hizmet alanındaki lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı.

Konu	Yüksek Lisans				Doktora			
	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor	Nitel	Nicel	Karma	Ampirik Araştırmaya Dayanmıyor
Çocuklarda Suça Sürüklenme	8	10	-	1	3	1	2	-
Kadın Suçluluğu	2	1	-	-	3	-	1	-
Madde Bağımlılığı	-	2	-	-	-	-	-	-
Yetişkin Suçluluğu	3	1	1	-	2	1	1	-
Suça Yönelik Tutum	1	-	-	-	-	-	-	-
Suç Önleyici Sosyal Hizmet Uygulamaları	1	-	-	2	-	-	-	-
Toplam	15	14	1	3	8	2	4	

Tablo 4'e göre lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı gösterilmiştir. Yüksek lisans ve doktora yürütülen çalışmalarda çocukların suça sürüklenmesi konusunun nicel ve nitel araştırma yöntemleriyle yoğun olarak çalışıldığı görülmüştür. Suça sürüklenen çocukların aile aidiyetleri, suça sürüklenmede aile etkisi, bağlanma, problem çözme stilleri, çocukluk çağı travmaları, sosyal destek algısı gibi ölçmeye dayalı konuların; suça sürüklenen çocuklarla ilgili yapılan bilimsel araştırmalar/mahkeme kararları gibi literatür taramalarının nicel araştırma yöntemi ile çalışıldığı görülmüştür. Suça sürüklenen çocukların adalet sistemi hakkındaki düşünceleri, suça sürüklenme deneyimleri, ailelerin suça sürüklenen çocuklara yönelik algıları gibi deneyim odaklı konuların ise nitel araştırma yöntemiyle çalışıldığı görülmüştür.

Kadın suçluluğu ile ilgili yürütülen araştırmalarda benzer konuların hem nitel hem de nicel araştırma yöntemi kullanılarak çalışıldığı görülmüştür. Örneğin bir yüksek lisans tezinde kadın suçluluğu toplumsal cinsiyet bağlamında nitel araştırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Benzer şekilde bir doktora tezinde kadın suçluların toplumsal cinsiyet bakış açısıyla yaşam öyküleri incelenmiştir. Suç işlemiş kadınların ailelerini algılama şekilleri nicel araştırma yöntemi kullanılarak incelenirken tahliye sonrası gereksinimleri karma araştırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Suç ve suçlulara yönelik algıların ele alındığı çalışmada ise bu alanda geliştirilen niceliksel ölçme araçları olmasına rağmen suça ve suçluluğa yönelik algılarda toplumun genel algısından ziyade küçük grupların algılarına ulaşılmak istenmiş (Örneğin infaz koruma memurlarının suça ve suçluya bakışları, 'erk' ve 'otorite' ile olan ilişkileri) ve katılımcı görüşlerine odaklanılarak bilgi üretmek tercih edilmiştir. Bu nedenle nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Yetişkin suçluluğu ile ilgili yapılan araştırmalarda adli sistemde yer alan suç işlemiş bireylerin sosyal hizmet ihtiyaçları, sosyo-ekonomik ihtiyaçları gibi konuların niceliksel olarak ölçüldüğü; bu değişkenler ve suç arasında neden-sonuç ilişkilerinin kurulduğu çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Suçu, şiddeti anlamlandırması, aile ilişkilerini değerlendirmesi gibi konuların deneyimsel aktarımlara dayalı olarak çalışıldığı görülmüştür.

Tezlerde başvurulan araştırma yöntemine göre veri toplama yöntemleri çeşitlilik göstermektedir. Tezlerde kullanılan veri toplama yöntemlerine Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri

Veri Toplama Aracı	Sayısı
Anket veya Ölçek	17
Derinlemesine Görüşme	24
Doküman analizi	6
Literatür Tarama	2
Medya Belgesi Analizi	1
Katılımcı Gözlem	1
Veri Toplama Yöntemi Bulunmuyor	1

Tablo 5'e göre nicel araştırma yönteminin kullanıldığı tezlerin çoğunda pozitivist paradigmanın etkisiyle ölçmeye dayalı somut gerçeklik oluşturma amacıyla anket ve ölçekler yoluyla veriler toplandığı görülmüştür. Bununla birlikte nicel içerik analizinin yapıldığı tezlerde literatür taraması yoluyla veri toplanmıştır.

Nitel ve karma araştırma yöntemi kullanılarak yazılan tezlerde veri toplama tekniği olarak çoğunlukla katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşmenin tercih edildiği; yalnızca iki çalışmada mülakata ek olarak doküman analizinin kullanıldığı; bir çalışmada ise katılımcı gözlem yolu ile veri toplama tekniğinde çeşitleme yapıldığı görülmüştür. Ulusal literatürde nitel araştırmaların kalitesi hakkında yapılan tarama çalışmalarında da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Coşkun'un çeşitli yıllarda güncelleyerek devam ettiği çalışmalarda Dergipark sisteminde nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan bilimsel araştırmalar taranmıştır. 2014-2018 yılları aralığında incelenen 238 makale ve 2015-2021 yılları aralığında incelenen 27 makalede araştırma verilerinin çoğunlukla mülakat yoluyla toplandığı belirtilmiştir. Her iki tarama çalışmasında da veri toplama araçlarında çeşitlemenin zayıf olduğu boyutu vurgulanmıştır (Coşkun, 2019; Coşkun, 2022).

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, genel olarak suç araştırmalarında var olan epistemolojik yönelimler literatür çerçevesinde gözden geçirildikten sonra, Türkiye'de suç konu edinen sosyal hizmet araştırmalarının epistemolojik ve metodolojik eğilimleri gerçekleştirilen doküman analizi yöntemi ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Geçmişten bugüne sosyal hizmette suç alanında yapılan çalışmaların epistemolojik yönelimlerinin dinamik bir sürecinin olduğu, son zamanlarda pozitivist paradigmadan yorumsamacı, eleştirel paradigmalara doğru eğilim olduğu görülmüştür. Yorumsamacı paradigmanın bilimsel araştırma yöntemlerindeki karşılığı olan nitel araştırma bu süreçte sosyal hizmet araştırmalarında ve suç alanındaki araştırmalarda önem kazanmıştır. Aktarılanlar ışığında sosyal hizmetin suç alanındaki çalışmalarında nitel araştırma yöntemlerinin artan önemine karşın çeşitli zorlukları olduğu değerlendirilmiştir.

Çalışmamız kapsamında Türkiye'de suç konu edinen sosyal hizmet araştırmaları açısından elde edilen sonuçları özetlemek gerekirse;

1. Suçun nedenleri ve suç eylemini anlama odaklı nitel çalışmalarda çoğunlukla suç teorilerinin bireysel ve ruhsal boyutu üzerine odaklanıldığı; fiziksel ve doğal çevrenin suç üzerinde etkisini ortaya koyan ekolojik sistem yaklaşımı perspektifinden bakan çalışmaların az olduğu görülmüştür.

2. Çalışmaların veri çeşitlemesi yönünden zayıf olduğu; yalnızca üç çalışmada mülakata ek veri toplama yöntemleri kullanılarak veri çeşitliliğinin sağlandığı görülmüştür.

3. Suça etki eden sosyal adaletsizlikler, sosyal yapı ve ilişkileri eleştirel yaklaşım odağında ele alınmaktadır. Nitel yöntemin kullanıldığı tezlerde eleştirel bir bakış sunularak kadın, çocuk, yetişkin suçluluğu, madde bağımlılığı, suça yönelik algılar gibi konular çalışılsa da tezlerin eleştirel paradigma ile desteklendiğinin çoğunlukta belirtilmediği görülmüştür. Yapılan incelemeler doğrultusunda yalnızca kadın suçluluğu konularında yürütülen çalışmalarda tezlerin eleştirel bakışla feminist kuram, feminist kriminoloji üzerine inşa edildiğinin aktarıldığı görülmüştür. Bu yönüyle gelecek çalışmalarda suça etki eden sosyal süreçler, suça yönelik uygulamalar, baskı, ayrımcılık konuları araştırılırken görünmeyen baskı ve güçleri ortaya çıkarmayı amaçlayan baskı karşıtı uygulama, eleştirel uygulama kuramlarından destek alınmasının sosyal hizmet epistemolojisini kuvvetlendireceği düşünülmektedir.

4. Adli sosyal hizmet alanında yürütülecek araştırmaların kurumsal izin ve prosedürlerinde sınırlamalar olması nedeniyle çalışma sayılarının az olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda da hızlı ve yayınlanabilir veri toplama öncelik alındığı için nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiği düşünülmektedir. Ancak suç alanında katılımcı gözlem ve görüşmelerin, etnografik tekniklerin kullanıldığı nitel ve karma araştırmalara ihtiyaç olduğundan hareketle adli alanda uygulanan kurumsal prosedürlerin esnekleştirilmesiyle daha nitelikli araştırmalar yapılacağı ve bilime katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda suç ve sosyal hizmet alanında yürütülen araştırmalar ve sosyal hizmet epistemolojisiyle ilgili kimi öneriler geliştirilebilir.

İlk olarak, kuşkusuz tezlerin metodolojik yönelimi, ilgili lisansüstü programlarda yer alan metodoloji müfredatı ile de yakından ilişkilidir. Bu açıdan, ülkemizdeki sosyal hizmet lisansüstü programlarının ne düzeyde metodolojik çeşitlilik içerdiğinin başka araştırmalarla ortaya konulması, hâkim epistemolojinin tartışılmasında önemli bir temel oluşturacaktır.

Suçun nedenlerine ilişkin gerçekleştirilen çalışmalarda fiziksel ve sosyal çevrenin etkisini ortaya koyacak şekilde biyo-psiko-sosyal yaklaşım, ekolojik sistem yaklaşımı gibi yaklaşımların daha fazla kullanılması yararlı olacaktır. Bu sayede suç olgusunun kişiselleştirilmesi ve sosyal ve politik boyutlarının göz ardı edilmesi önlenecektir.

Bunun yanı sıra, suç ve sosyal hizmet alanındaki çalışmaların yöntem yönünden zenginleştirilmesi önerilmektedir. Gerçekleştirilecek nitel araştırmalarda farklı veri toplama yöntemlerinin bir arada kullanılması ile çalışmaların geçerlik ve güvenilirliklerinin dolayısıyla da niteliklerinin artabileceği söylenebilir. Buna benzer şekilde Şikago Okulu etkisiyle gelişen katılımcı-gözlemci araştırmalara daha çok yer verilmesi ile suç olgularına içeriden ve kültürel bakışın sağlanabileceği düşünülmektedir. Suça ilişkin çalışmaların damgalayıcı olmayan bir bakış açısıyla gerçekleştirilmesi ve kültürel boyutun çalışmalara dahil edilmesi farklı gruplara yönelik etkili rehabilitasyon programlarının geliştirilmesi için gerekli bilgi temelini sunmak açısından önemlidir.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Not

Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Kaynaklar

- Austin, D. M. (1983). The Flexner Myth And The History Of Social Work. *Social Service Review* 57(3), 357-377.
- Brent, J., Kraska, P.B. (2015). Criminology's Theoretical Incarceration Qualitative Methods As Liberator, H. Copes & J.M.Miller (eds) in, *The Routledge Handbook of Qualitative Criminology* (s.22-32) New York: Routledge.
- Chesney- Lind, M., Lopez, V. (2021). Critical Criminological Methods. *The Encyclopedia Of Research Methods In Criminology and Criminal Justice* 1, 179-183.
- Copes, H., Tewksbury, R. & Sandberg, S. (2015). Publishing Qualitative Research in Criminology and Criminal Justice Journals. *Journal of Criminal Justice Education (Online)*, 1-20.
- Coşkun, R. (2019). Türkçe Nitel Araştırmalarda Nitelik Sorunu: Nitel Araştırmalar Ne Kadar Bilimsel? 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Gaziantep, 26-27 Nisan, 2019.
- Coşkun, R. (2022). Nitel Araştırmalarda Sorunlar: Seçilmiş Makalelerin Eleştirel Bir İncelemesi ve Bazı Öneriler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23 (1), 165-189.
- Çelik, G. (2018). Varoluş Felsefeleri, Varoluşçu Terapi ve Sosyal Hizmet. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 19 (3), 417-439.
- Dean, R. ve Fenby, B. (1989). Exploring Epistemologies: Social Work Action As A Reflection Of Philosophical Assumptions. *Journal Of Social Work Education* 25 (1), 46-54.
- Dicristina, B. (1997). The Quantitative Emphasis in Criminal Justice Education, *Journal Of Criminal Justice Education* 8(2), 181-199.
- Dolu, O. (2012). Suç Teorileri (Cilt 4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gökçearslan Çifçi, E. (Bt.). Sosyal Hizmette Nitel Araştırma Kullanımı ve Önemi. Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Araştırma Yöntem ve Teknikleri 2 Ders Notları.
- Gökulu, G. (2019). Suç Kuramları: Biyolojik ve Psikolojik Yaklaşımlar: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Social Sciences* 14(4), 1471-1488.
- Groves, B., Sampson, R. (2014). Critical Theory and Criminology. *Social Problems* 33(6), 58-80.
- Harris, J. D., Quatman, C. E., Manring, M. M., Siston, R. A., & Flanigan, D. C. (2014). How To Write A Systematic Review. *The American Journal Of Sports Medicine* 42(11), 2761-2768.
- Heineman, M. B. (1981). The Obsolete Scientific Imperative in Social Work Research. *Social Service Review* 55(3), 371-397.
- Imre, R. W. (1984). The Nature Of Knowledge in Social Work. *Social Work* 29 (1), 41-45.
- Karasar, N. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Karataş, K. Ve Erkan, G. (2005). Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi. Ü. Onat (Yayına Hazırlayan). (İçinde) Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, ss. 112-133. Ankara: Aydınlar Matbaacılık Ltd. Şti.
- Lindren, S.A. (2005). Social Constructionism And Criminology: Traditions, Problems and Possibilities. Journal Of Scandinavian Studies in Criminology And Crime Prevention 6, 4-22.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & PRISMA Group*, T. (2009). Preferred Reporting Items For Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. Annuals Of Internal Medicine 151(4), 264-269.
- Neuman, W.L. (2006). Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar, Cilt 2. Çev. Sedef Özge. İstanbul: Yayın Odası.
- Noaks, L., Wincup, E. (2004). Criminological Research Understanding Qualitative Methods, India: SAGE Publications India Pvt Ltd.
- Pak, M.D. (2017). Sosyal Hizmet ve Pozitivist Okul Ekseninde Suç Olgusuna Eleştirel Yaklaşım. Toplum ve Sosyal Hizmet 28(1), 227-245.
- Shek, D.T.L., Tang, V.M.Y. & Han, X.Y. (2005). Evaluation Of Evaluation Studies Using Qualitative Research Methods in The Social Work Literature (1990-2003): Evidence That Constitutes A Wake-Upcall. Research On Social Work Practice 15(3), 180-194.
- Tartaro, C. (2021). Research Methods For Criminal Justice and Criminology. New York: Routledge.
- Tewksbury, R., De Michele, M. & Miller, M. (2005). Methodological Orientations Of Articles Appearing in Criminal Justices’ Top Journals: Who Publishes What and Where. Journal Of Criminal Justice Education 16 (2), 265-279.
- Thyer, B. (2012). The Scientific Value Of Qualitative Research For Social Work. Qualitative Social Work 11(2), 115-129.
- Zengin, O., Çalış, N. (2017). Türkiye’de Sosyal Hizmet Araştırması: Son 10 Yılda Sosyal Hizmet Anabilim Dallarında Yazılan Tezler Üzerine Bir İnceleme. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi 6(2), 1260-1273.

Yazar Biyografisi/Biyografileri

Büşra Demir, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümü’nde doktora öğrencisidir. Sakarya 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Sosyal Çalışmacı olarak görev yapmaktadır. Adli sosyal hizmet alanında çalışmalarını sürdürmektedir.

Doç. Dr. Gonca Polat , Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü’nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sosyal hizmet eğitimi, sosyal hizmet epistemolojisi, madde bağımlılığı, ruh sağlığı gibi çeşitli alanlarda çalışmalar yürütmektedir.